

پ.د. اوسپنسکی

ارغنون سوم

سومین قانون اندیشه

کلیدی برای حل اسرار جهان هستی

مترجم:

محمد تقی بهرامی حرّان

فهرست

مقدمه ۱۱

فصل اول ۱۵

چه چیزهایی را می‌شناسیم و چه چیزهایی را نمی‌شناسیم؟ یافته‌های علوم و مجهول ما. کمیات مجهولی که به جای کمیات معلوم پذیرفته‌ایم. ماده و حرکت. فلسفهٔ تحصیلی به کجا رسیده است؟ این همانی کمیات مجهول $x = y$ آنچه واقعاً می‌شناسیم چیست؟ وجود شعور در ما و در جهان خارج از ما. تئوی مذهبی یا وحدت‌گرایی؟ شناخت ذهنی و عینی. علل احساس‌ها در کجا تهفته‌اند؟ نظام کانت. زمان و مکان. مشاهده ماخ. آنچه فیزیکدان در واقع با آن کار می‌کند.

فصل دوم ۳۰

نگرش جدیدی به مسأله کانت، کتابهای هین تن «حس مکان» و تکامل آن. روشی برای تقویت حس بُعد چهارم از طریق تمرین با مکعبهای چند رنگ. هندسی هندسی مکان. سه عمود. چرا تنها سه عمود وجود دارد؟ آیا می‌توان هر چیز موجود را با سه عمود اندازه گرفت؟ امور فیزیکی مابعدالطبیعی. نشانه‌های وجود واقعیت اندیشه‌ها. دلایل ناکافی بر وجود ماده و حرکت. ماده و حرکت، «خیر و شر» مفاهیمی صرفاً منطقی‌اند.

فصل سوم ۴۶

از بررسی روابط هندسی در محدودهٔ مکان خود دربارهٔ بعد چهارم چه می‌توانیم بیاموزیم؟ رابطهٔ جسم سه بعدی با جسم چهار بعدی چه باید باشد؟ جسم چهار بعدی به مثابه اثر حرکت جسم سه بعدی در جهتی که در آن

نمی‌گنجد. یک جسم چهار بعدی متشکل از بینهایت جسم سه بعدی است. جسم سه بعدی به مثابه مقطعی از یک جسم چهار بعدی. اجزاء و کل اجسام در سه و چهار بعد. مقایسه ناپذیر بودن جسم سه بعدی با جسم چهار بعدی. اتم مادی مقطعی از یک خط چهار بعدی است.

فصل چهارم ۵۱

بعد چهارم در چه جهتی ممکن است قرار داشته باشد؟ حرکت چیست؟ هر حرکت شامل دو نوع است: حرکت در مکان و حرکت در زمان؛ زمان چیست؟ حال، گذشته و آینده. نظر وونت درباره شناخت حسی. جست و جو بر پهنه حیات با چشمان بسته. چرا گذشته و آینده را نمی‌بینیم. امتداد جدیدی در مکان و حرکت در آن مکان. دو اندیشه مندرج در مفهوم زمان. زمان به مثابه بعد چهارم مکان. ممتنع بودن درک مفهوم بعد چهارم بدون تصور حرکت. تصور حرکت و «حس زمان». «حس زمان» به مثابه حد (سطح) حس مکان. نظر ریمان درباره تحویل زمان به مکان در بعد چهارم. هین تین و قانون سطوح. اثر به مثابه سطح.

فصل پنجم ۶۹

مکان چهار بعدی. جسم زمانی لینگا شاریرا. صورت جسم انسان از تولد تا مرگ. مقایسه ناپذیری جسم سه بعدی و جسم چهار بعدی. مقادیر متغیر نیوتن. غیر واقعی بودن مقادیر ثابت در جهان ما. دست راست و چپ در مکان سه بعدی و چهار بعدی. تفاوت‌های میان مکان سه بعدی و مکان چهار بعدی. نه دو مکان متفاوت بلکه دو شیوه متفاوت ادراک از فقط یک جهان.

فصل ششم ۷۸

روشهای پژوهش مسأله ابعاد عالی‌تر. مقایسه میان جهانهای خیالی دارای ابعاد عالی‌تر. جهان یک بعدی بر روی یک خط. «مکان» و «زمان» یک موجود یک بعدی. جهان دو بعدی بر روی یک سطح. «مکان» و «زمان»، «اثر»، «ماده» و

«حرکت» یک موجود دو بعدی. «واقعیت» و «پندار» بر روی یک سطح. ممتنع بودن رؤیت یک «زاویه». ممتنع بودن درک موجود دو بعدی از عملکردهای اشیاء جهان ما. پدیده‌ها و ذوات معقول موجود دو بعدی. چگونگی امکان درک یک موجود سطح زی از بعد سوم.

فصل هفتم ۹۷

ممتنع بودن تعریف ریاضی ابعاد. چرا علم ریاضی ابعاد را درک نمی‌کند؟ ماهیت کاملاً قراردادی تعیین ابعاد به واسطه توانها. امکان تصور تمام توانها روی یک خط. کانت و لوباچوسکی. تفاوت میان هندسه غیر اقلیدسی و فرا هندسه. در صورت صحت نظرات کانت، در کجا باید به جست‌وجوی تبیین سه بعدی بودن جهان پردازیم؟ آیا نباید شرایط سه بعدی بودن جهان را در افزار ادراکی خود، در ذهنمان، پیدا کنیم؟

فصل هشتم ۱۰۶

افزار درک‌کننده ما... احساس، تصور، مفهوم. هنر به مثابه زبان آینده. سه بعدی بودن جهان؛ تا چه حد می‌توان تأییدی واقعی برای این بستگی به دست آورد؟ روانشناسی جانوران. وجه افتراق آن با روانشناسی انسان. بازتاب. تحریک‌پذیری یاخته. غریزه. لذت. رنج. تفکر عاطفی. نبودن مفاهیم. زبان جانوران. منطبق جانوران. مراتب متفاوت هوش در جانوران. غاز، گربه، سگ و میمون.

فصل نهم ۱۲۸

درک جانوران و انسان از جهان. توهمات جانوران و فقدان احاطه آنها بر مدرکات حسی. جهان سطوح متحرک. زوایا و انحنایا به مثابه حرکت. بعد سوم به مثابه حرکت. ظهور جهان سه بعدی ما به صورت دو بعدی برای جانوران. جانوران به مثابه موجودات واقعی دو بعدی، جانوران پست‌تر به مثابه موجودات یک بعدی. زمان و مکان یک حلزون. حس زمان به مثابه یک حس مکان مبهم. زمان و مکان یک سگ. تغییر جهان با تغییرافزار ذهنی. اثبات

مسأله کانت. جهان سه بعدی چون یک تصور موهوم.

فصل دهم ۱۴۶

درک مکانی زمان. زوایا و انحنای چهار بعدی در زندگی ما. آیا حرکت در جهان وجود دارد یا نه؟ حرکت مکانیکی و «حیات». پدیده‌های زیستی به مثابه تظاهرات حرکات موجود در مکان عالی‌تر. تکامل احساس مکان. تقویت احساس مکان و تضعیف احساس زمان. تحول احساس زمان به احساس مکان. نارساییهای مشهود در مفاهیم و زبان ما. نیاز به یافتن روشی برای بیان مفاهیم زمان به طریق مکانی. علم در بعد چهارم. جسم چهار بعدی محیط چهار بعدی.

فصل یازدهم ۱۶۱

علم و مسأله بعد چهارم. مقاله‌ای که استاد ن. اووموف در سال ۱۹۱۱ زیر عنوان ویژگیهای خاص مسائل تفکر طبیعی - علمی در مجمع مندلیف قرائت کرد. فیزیک جدید. نظریه الکترومغناطیس. اصول نسبیت. کارهای اینشتاین و مین کوفسکی. وجود همزمان گذشته و آینده. اکنون ابدی. کتاب وان مانن دربارهٔ تجارب نهانگرایی. نمودار یک شکل چهار بعدی.

فصل دوازدهم ۱۸۱

تحلیل پدیده‌ها. چه چیزی مراتب مختلف پدیده‌ها را برای ما تعیین می‌کند؟ روشها و شکل‌های گذار پدیده‌های یک مرتبه به مرتبهٔ دیگر. پدیده‌های حرکت. پدیده‌های حیات. پدیده‌های شعور. مسأله مهم درک ما از جهان. چه نوع پدیده‌هایی اصلی‌اند و پدیده‌های دیگر را به وجود می‌آورند؟ آیا حرکت می‌تواند در آغاز هر چیزی وجود داشته باشد؟ قوانین تبدیل انرژی. تبدیل ساده و آزادسازی انرژی نهفته. نیروهای آزادکنندهٔ گوناگون انواع مختلف پدیده‌ها. نیروی انرژی مکانیکی، نیروی یک یاختهٔ زنده و نیروی یک فکر. پدیده‌ها و ذرات معقول در جهان ما.

فصل سیزدهم ۱۹۰

جنبه آشکار و نهفته حیات. تحضل‌گرایی به مثابه بررسی پدیده‌ای حیات. چه چیزی «دو بعدی بودن» فلسفه تحصلی را تشکیل می‌دهد؟ رویارویی با هر چیزی که بر روی یک سطح مستوی به صورت توالی فیزیکی واحد است. تهرهای جاری در زیرزمین. از بررسی حیات به عنوان یک پدیده چه چیزی می‌توان دریافت. جهان مصنوعی علم. عدم وجود پدیده‌های کامل و منفرد در عالم واقع. معنای جدیدی از جهان.

فصل چهاردهم ۲۰۷

صدای سنگها. دیوار کلیسا و دیوار زندان. دکل کشتی و چوبهٔ دار. سایهٔ جلا و سایهٔ قدیس. روح جلا و روح قدیس. ترکیبات متفاوت پدیده‌هایی که در مکان عالی‌تری می‌شناسیم. همبستگی پدیده‌هایی که به ظاهر جدا می‌آیند و تفاوت میان پدیده‌های ظاهراً مشابه. چگونه باید به جهان ذوات معقول نزدیک شویم؟ درک امور در خارج از مقولات زمان و مکان. واقعیت متعدد «شکال سخن» درک نهانگرایانه انرژی. نامهٔ یک نهانگرای هندو. هنر به مثابه شناخت جهان ذوات معقول. آنچه می‌بینیم و آنچه نمی‌بینیم. مفاوضهٔ اقلاتون دربارهٔ مغازه.

فصل پانزدهم ۲۲۰

امور غیبی و عشق. عشق و مرگ. نگرشهای متفاوت به مسائل مرگ و مسائل عشق. درک ما از عشق فاقد چه چیزی است؟ عشق به منزله امری اصولی و پدیده‌ای روانی. امکان درک مذهبی عشق. نیروی آفرینندگی عشق. عشق. گریز از عشق. عشق و عرفان. «معجزات» عشق. نیچه و ادوارد کارینتر دربارهٔ عشق چه می‌گویند؟

فصل شانزدهم ۲۳۱

جنبه پدیده‌ای و معقول انسان. «انسان مخاتفه». جنبه درونی انسان را

چگونه می‌شناسیم؟ آیا در شرایط مکانی مغایر با مکان خود می‌توانیم پی به وجود شعور ببریم؟ مغز و شعور. وحدت جهان. ناممکن بودن منطقی وجود همزمان روح و ماده. یا همه چیز روح و یا همه چیز ماده است. کنشهای معقول و غیر معقول در طبیعت و در حیات انسان. آیا کنشهای معقول می‌توانند در کنار کنشهای غیر معقول وجود داشته باشند؟ جهان به مثابه یک بازیچه مکانیکی که تصادفاً پدید آمده است. عدم امکان شعور در یک عالم مکانیکی. عدم امکان مکانیکی بودن در صورت وجود شعور. واقعیت برخورد شعور انسان با نظام مکانیکی. شعور دیگر مقاطع عرضی جهان. چگونه می‌توان آن را شناخت؟ نظر کانت دربارهٔ «ارواح»، اسپینوزا و شناخت جهان نامرئی. ضرورت تعریف عقلانی وجود ممکن و ناممکن در جهان ذوات معقول.

فصل هفدهم ۲۶۰

عالم زنده و عاقل. شکلها و خطوط مختلف عقل. طبیعت جاندار. روح سنگها و روح درختان. روح یک جنگل. «من» انسانی به مثابه یک عقل جمعی. انسان به مثابه موجودی پیچیده. «نوع بشر» همچون یک موجود. روح جهان. چهرهٔ ماهادوا. جیمز و جهان جاندار. عقاید فخر، زند اوستا، زمین زنده.

فصل هجدهم ۲۸۲

عقل و حیات. حیات و شناخت. هوش و عواطف. عاطفه به مثابه افزار شناخت. تکامل عواطف از دیدگاه شناخت. عواطف پاک و عواطف ناپاک. عواطف شخصی و فوق شخصی. حذف عنصر خودی به مثابه وسیله تقرب به شناخت راستین. «چون خردسالان باشید...» «خوشا به حال پاکدلان...» ارزش اصول اخلاقی از دیدگاه شناخت. کاستیهای خردگرایی. «بی‌باکیها» به مثابه گل سرسبد فرهنگ عقلی. خطرهای اخلاق‌گرایی. زیبایی‌گرایی اخلاقی. دین و هنر به مثابه شکل‌های انتظام‌یافتهٔ شناخت عاطفی. شناخت خدا و شناخت زیبایی.

فصل نوزدهم ۳۰۶

روش عقلانی. شناخت عینی. حدود شناخت عینی. امکان گسترش شناخت از طریق کاربرد روش روانشناسانه. شکل‌های جدید شناخت. عقاید افلوطین. شکل‌های گوناگون شعور. خواب (حالت بالقوه شعور)، رؤیاها (شعور محاط در خود، منعکس از خود). شعور بیدار (احساس ثنوی مذهبانهٔ جهان) خلسه (از خود بیخود شدن). توری یا (شعور مطلق به همه مانند شعور به خود). «قطره جاذب اقیانوس»، نیروانا.

فصل بیستم ۳۲۱

احساس لایتناهی. نخستین آزمون یک نو ایمان. اندوه تحمل‌ناپذیر. فقدان هر چیز واقعی. در صورتی‌که جانوری انسان شود چه چیز را تجربه خواهد کرد؟ تحول به منطق جدید. منطق ما به مثابه روبنای مشاهده قوانین جهان پدیده‌ای. ناشایستگی آن برای بررسی جهان ذوات معقول. نیاز به منطق جدید. اصول متعارضهٔ مشابه در منطق و ریاضیات. دو ریاضی: ریاضیات مقادیر واقعی (بینهایت و متغیر) و ریاضیات مقادیر فرضی غیر واقعی (محدود و ثابت). اعداد فراکرانی - اعداد فراتر از بینهایت. ممکن بودن بی‌نهایت‌های متفاوت.

فصل بیست و یکم ۳۳۴

ضرورت کنار نهادن منطق پدیده‌هایمان به منظور رهیافتی به گنه‌شیء. علم باید بپذیرد که ما تنها از طریق شعر و عرفان به جهان علل تقرب می‌جوییم. برای چیرگی بر وحشت بینهایت، آمادگی از راه ایمان و عشق لازم است. معنی واقعی «مسکین در روح»، «ارغنون»، ارسطو، ارغنون جدید بیکن و ارغنون سوم که هرچند غالباً مورد عنایت قرار نگرفته، پیش از آن دو وجود داشته و کلیدی برای فتح باب جنبه نهفتهٔ حیات است. ضرورت کنار گذاردن «ت‌های» دو بعدی مان و سعی در احصار خاصه‌های جهان علل.

فصل بیست و دوم ۳۵۳

حکمت الهی ماکس مولر. هند باستان. فلسفه ودانتا تات توام. آسی. درک از طریق شعور بسط یافته به مثابه یک واقعیت. عرفان اعصار و اشخاص مختلف شباهت تجارب. «ارغنون سوم» به مثابه کلیدی برای عرفان. نشانه‌های جهان ذوات معقول. رساله افلوپین «در باب زیبایی معقول» به مثابه یک دستگاه منطق برتر که مفهوم نیست. اشراق یا کوب بوهمه. «چنگ چندین تار که هر تارش یک آلت جداگانه و کل آن فقط یک چنگ است.» عرفان فیلوکالیا، قدیس آوا دوروتئوس و دیگران. کلمنت اسکندرانی. لائو- تسو و چووآنگ - تسو. «نوری بر فراز راه» و «آوای سکوت»، عارفان مسلمان. شعر صوفیان. حالات عرفانی حاصل از مواد مخدر. مکاشفه در حالت بیهوشی آزمایشهای استاد جیمز. نظیر داستایوفسکی درباره «زمان» («ابله»). اثر طبیعت بر روح انسان.

فصل بیست و سوم ۴۱۱

«شعور کیهانی» دکتر بوک. سه شکل شعور بر طبق نظر بوک. شعور ساده یا شعور جانوران. خودآگاهی یا شعور انسان. شعور کیهانی. مراد از آن چیست؟ احساس، تصور، مفهوم، درک اخلاقی برتر - درک خلاق. دارندگان شعور کیهانی. هبوط آدم. معرفت نیک و بد. مسیح و نجات انسان. تفسیرهایی درباره کتاب دکتر بوک. تولد انسان جدید. دو نژاد. انسان برتر. جدول چهار شکل تظاهر شعور.

خاتمه ۴۵۲

مقدمه

ارغنون سوم^۱، نخستین اثر از آثار بزرگ اوسپنسکی^۲ نخستین بار در سال ۱۹۱۲ در سن پترزبورگ به چاپ رسید و چهار سال بعد دومین چاپ تجدیدنظر شده آن در پتروگراد انتشار یافت. قبل از انقلاب مارس ۱۹۱۷ روسیه، وقتی نیکلاس بسارابوف^۳ به ایالات متحده مهاجرت کرد، نسخه‌ای از دومین چاپ را با خودش به آنجا برد و در سال ۱۹۲۰ با همکاری کلود براگدون^۴ آن را ترجمه و در مؤسسه انتشارات می‌نس^۵ که به براگدون تعلق داشت، به چاپ رساند. در آن زمان در ایالات متحده هیچ‌کس نمی‌دانست که آیا اوسپنسکی از جنگ جهانی اول، انقلاب مارس ۱۹۱۷ روسیه و یا پس از به قدرت رسیدن بلشویک‌ها در اواخر آن سال جان سالم به در برده است یا نه در واقع اوسپنسکی در سال ۱۹۱۶ تصمیم گرفته بود که روسیه را به

نظریه‌های طرح شده در کتاب با نقدهای جدی مواجه است و متأسفانه گاه با آموزه‌های دینی سازگار است. اوسپنسکی با توجه به افکار و اندیشه‌های شخصی خود در این اثر باب‌های زیادی را به روی پژوهشگران می‌گشاید ولی هرگز دعوی آن را ندارد که آنچه می‌گوید صحیح است و تنها همین است و غیر از این نیست و این از ویژگی‌های نگاه علمی است که هر اندیشه‌ی مجرد و اندازه یک نظریه باقی می‌ماند و در ضمن هر نظریه‌ی ابطال‌پذیر است. هر نظریه‌ی سطر می‌ماند تا پژوهشگر دیگری گام پیش نهاده با آوردن مدارک و مستندات قابل وثوق نظریه پیشین را تایید یا رد و نفی کند، و همین رویکرد علمی است که راه را برای رشد ذهنی می‌گشاید.

2. Ouspensky

3. Nicholas Bessaraboff

4. Claude Bragdon

5. Manas Press